

Nada Ghandour-Demiri

Η προσφυγική κρίση στην Ελλάδα

Νοέμβριος 2015

Η εντεινόμενη αστάθεια και ανασφάλεια σε κάποιες περιοχές της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής έχουν ως αποτέλεσμα να αυξάνεται ο αριθμός των ανθρώπων που προσπαθούν να φθάσουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Στις μέρες μας, οι βασικές οδοί εισόδου στην ΕΕ είναι δύο: αφενός η «οδός της Νοτιοανατολικής Μεσογείου», από Τουρκία σε Ελλάδα, και αφετέρου η «οδός της Κεντρικής Μεσογείου», από Αίγυπτο και Λιβύη σε Ιταλία. Το ταξίδι για την ΕΕ είτε από τη μία είτε από την άλλη οδό είναι εξαιρετικά δύσκολο. Εγκυμονεί σημαντικούς κινδύνους και προϋποθέτει την καταβολή σημαντικών χρηματικών ποσών στους διακινητές.¹ Σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ), το 2015 (μέχρι τις 14 Οκτωβρίου) είχαν αφιχθεί στην ΕΕ διά θαλάσσης 613.179 μετανάστες και πρόσφυγες. Ο μεγαλύτερος αριθμός αφίξεων μέχρι στιγμής πάντως παρατηρείται στην Ελλάδα, όπου έχουν καταγραφεί ήδη 472.754 θαλάσσιες αφίξεις.² Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.), το διάστημα Ιανουαρίου-Αυγούστου 2015 σημειώνεται αύξηση των αφίξεων στην Ελλάδα κατά

850% έναντι του ίδιου διαστήματος το 2014.³ Επισημαίνεται ότι οι αριθμοί μεταβάλλονται σημαντικά από μέρα σε μέρα, καθώς υπολογίζεται ότι καθημερινά διασχίζουν τα ελληνικά σύνορα περίπου 4.500 μετανάστες και πρόσφυγες.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τους τελευταίους μήνες η Ελλάδα να αντιμετωπίζει μια πρωτοφανή κατάσταση έκτακτης ανάγκης, καθώς ο αριθμός των προσφύγων που φθάνουν στη χώρα αγγίζει επίπεδα ρεκόρ. Οι υποδομές και οι υπηρεσίες υποδοχής, όπως και η διαδικασία καταγραφής, αδυνατούν να καλύψουν τις τεράστιες ανάγκες, ενώ ο συνωστισμός στα νησιά έχει αυξηθεί περαιτέρω. Η Ελλάδα, με ένα τεράστιο δημόσιο χρέος, αδυνατεί να καλύψει ακόμη και τις στοιχειώδεις ανάγκες των ανθρώπων που φθάνουν καθημερινά στις ακτές της. Στην πράξη, αυτοί που τους υποδέχονται και τους προσφέρουν βοήθεια (π.χ. τρόφιμα, νερό, κουβέρτες, οδηγίες για το πώς θα φθάσουν στα κέντρα ταυτοποίησης) είναι κυρίως εθελοντές, ακτιβιστές και άλλα ενεργά μέλη της κοινωνίας των πολιτών. Είναι σαφές ότι ο αριθμός των αφίξεων έχει ξεπεράσει κάθε πρόβλεψη των ελληνικών αρχών, όπως και των αρχών άλλων ευρωπαϊκών κρατών, που δεν ήταν προετοιμασμένες να αντιμετωπίσουν μια τέτοια κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Στην ουσία η κατάσταση μετατράπηκε σε

---

¹ Dimitriadi, Angeliki (2015), Europe's dubious response to the refugee crisis, ELIAMEP Thesis, Σεπτέμβριος, σσ. 2-3. Διατίθεται στη διεύθυνση: http://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2015/09/ELIAMEP-Thesis-1-2015_Ang.Dimitriadi1.pdf

² ΔΟΜ, Missing Migrants Project (2015), Mediterranean Update, 16 Οκτωβρίου. Διατίθεται στη διεύθυνση: <http://missingmigrants.iom.int/en/mediterranean-update-16-october-2015>

---

³ Υ.Α. (2015), Operational update, Αύγουστος. Διατίθεται στη διεύθυνση: http://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/Extras/Arrivals/operational/Greece_Operational_Update_2.pdf

«κρίση» λόγω της ανυπαρξίας εθνικού και ευρωπαϊκού σχεδίου διαχείρισης και κοινής ολοκληρωμένης πολιτικής της ΕΕ σε θέματα μετανάστευσης και ασύλου.

Ένα μακρύ και δύσκολο ταξίδι

Οι περισσότεροι από τους ανθρώπους που φθάνουν στην Ελλάδα είναι πρόσφυγες που διαφεύγουν από πολύνεκρες συρράξεις σε χώρες όπως η Συρία, το Αφγανιστάν και το Ιράκ, ή καταπιεστικές κυβερνήσεις σε χώρες όπως η Ερυθραία. Οι περισσότεροι από όσους φθάνουν στις ευρωπαϊκές ακτές προέρχονται από τη Συρία. Στο διάστημα από 1^{ης} Ιανουαρίου έως 30 Σεπτεμβρίου 2015, επί συνόλου περίπου 393.000 αφίξεων στην Ελλάδα, η συντριπτική πλειονότητα ήταν Σύροι (277.899), ακολουθούμενοι από Αφγανούς (76.620), Ιρακινούς (21.552) και Πακιστανούς (14.323). Πέρυσι, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, οι καταγεγραμμένες αφίξεις στην Ελλάδα ανέρχονταν συνολικά σε 31.000 –σημαντικά μικρότερος αριθμός.⁴

Όπως αναφέρθηκε ήδη, το ταξίδι προς την ΕΕ είναι πολύ επίπονο. Θανατηφόρα περιστατικά καταγράφονται σχεδόν σε καθημερινή βάση, αφού η διέλευση γίνεται υπό αντίξοες συνθήκες, με σαπιοκάραβα και κακοκαιρία. Σύμφωνα με το Missing Migrants Project του ΔΟΜ, το 2015 (μέχρι τις 16 Οκτωβρίου) καταγράφηκαν στη Μεσόγειο 3.117 θάνατοι, εκ των οποίων οι 278 στο Αιγαίο. Το δύσκολο ταξίδι, πάντως, για τους πιο τυχερούς δεν τελειώνει τη στιγμή που φθάνουν στις ακτές της Ευρώπης. Τότε ακριβώς ξεκινά μια χρονοβόρα και εξευτελιστική διαδικασία ταυτοποίησης, καταγραφής, κράτησης και/ή μετεγκατάστασης.

Οι περισσότεροι μετανάστες και πρόσφυγες που εισέρχονται στην Ελλάδα ακολουθούν τη θαλάσσια οδό της Νοτιοανατολικής Μεσογείου και καταπλέουν στα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου, κυρίως σε Λέσβο, Κω, Χίο, Σάμο και Λέρο. Η Λέσβος έχει δεχθεί τον μεγαλύτερο αριθμό αφίξεων, περί τις 96.000 το 2015 (μέχρι τις 28 Αυγούστου) –σχεδόν το ήμισυ των συνολικών αφίξεων στην Ελλάδα έως τότε. Η Κως έχει δεχθεί περίπου 31.000, η Χίος 30.700, η Σάμος 20.000 και η Λέρος 11.000 (μέχρι τις 28 Αυγούστου).⁵

Μετά την άφιξή τους σε κάποιο ελληνικό νησί, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες αναγκάζονται να διανύσουν με τα πόδια αποστάσεις αρκετών χιλιομέτρων ή να πάρουν το λεωφορείο που θα τους μεταφέρει σε κάποιο κέντρο καταγραφής. Οι ομάδες ανθρώπων (μαζί με μικρά παιδιά) που περπατάνε στην άκρη του δρόμου έχουν πλέον μετατραπεί σε κομμάτι του τοπίου σε πολλά από τα νησιά αυτά. Μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2015, αναγκάζονταν να διανύουν με τα πόδια ως και 60 χιλιόμετρα, καθώς δεν διατίθεντο λεωφορεία και οι ιδιώτες ή οι οδηγοί ταξί φοβόντουσαν να τους μεταφέρουν γιατί μπορούσαν να κατηγορηθούν για παράνομη διακίνηση. Πλέον η διαδικασία καταγραφής ολοκληρώνεται πιο γρήγορα. Ωστόσο, σύμφωνα με στέλεχος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, συχνά είναι και θέμα τύχης, καθώς οι αστυνομικές αρχές αλλάζουν συνεχώς τους κανόνες και τις διαδικασίες. Κάποιοι μπορεί να περιμένουν μόνο μια μέρα για να καταγραφούν, άλλοι μπορεί να περιμένουν και πάνω από μία εβδομάδα. Στο μεσοδιάστημα, μέχρι να τους επιτραπεί να επιβιβαστούν σε κάποιο πλοίο για Πειραιά, οι μετανάστες

⁴ ΔΟΜ, Missing Migrants Project (2015), Mediterranean Arrivals Near Record 600,000. Διατίθεται στη διεύθυνση: <http://missingmigrants.iom.int/en/mediterranean-arrivals-near-record-600000>

⁵ Υ.Α. (2015), Operational update, Αύγουστος. Διατίθεται στη διεύθυνση: http://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/Extras/Arrivals/operational/Greece_Operational_Update_2.pdf

και οι πρόσφυγες μένουν σε «κέντρα υποδοχής» ή στους δρόμους και στις παραλίες. Ο συνωστισμός έχει δημιουργήσει αφόρητες συνθήκες διαβίωσης και υγιεινής, τόσο μέσα στα κέντρα υποδοχής όσο και σε διάφορα άλλα σημεία στα νησιά.

Η αυξανόμενη συγκέντρωση μεταναστών και προσφύγων στα νησιά πρώτης υποδοχής, σε συνδυασμό με τις άθλιες συνθήκες υποδοχής, οδηγεί συχνά σε συμπλοκές με την αστυνομία, ιδίως στη Λέσβο και την Κω. Οι ελληνικές αρχές, με καθυστέρηση τριών μηνών, αποφάσισαν να εκτελούνται ειδικά δρομολόγια πλοίων ώστε να αποφορτιστούν προσωρινά τα νησιά στα οποία βρίσκεται ήδη μεγάλος αριθμός μεταναστών και προσφύγων. Η κατάσταση όμως εξακολουθεί να παραμένει κρίσιμη, αφού συνεχίζουν να καταφθάνουν καθημερινά χιλιάδες άλλοι, ενώ δεν εφαρμόζεται μέχρι στιγμής καμία μακροπρόθεσμη λύση.

Μόλις φθάσουν στον Πειραιά, επιβιβάζονται σε τρένα και λεωφορεία με προορισμό τη Βόρεια Ελλάδα και συνεχίζουν το μακρύ ταξίδι τους μέσω των χερσαίων συνόρων προς FYROM, Σερβία και Ουγγαρία. Πλέον η κύρια οδός προς τη Βόρεια Ευρώπη είναι η διέλευση των Βαλκανίων, ενώ στο παρελθόν ήταν το θαλάσσιο πέρασμα από Ελλάδα προς Ιταλία.⁶

Αίτηση ασύλου σε ένα περιβάλλον αναξιοπρέπειας

Ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου που έχουν υποβληθεί στα κράτη μέλη της ΕΕ το 2015 ανέρχεται ήδη σε 698.055 – αντίστοιχος αριθμός αιτήσεων ασύλου (αν και όχι εξίσου μεγάλος) καταγράφηκε τελευταία φορά το 1992 μετά τη διάλυση

⁶ Dimitriadi, Angeliki (2015), Europe's dubious response to the refugee crisis, ELIAMEP Thesis, Σεπτέμβριος, σσ. 2-3. Διατίθεται στη διεύθυνση: http://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2015/09/ELIAMEP-Thesis-1-2015_Ang.Dimitriadi1.pdf

της Γιουγκοσλαβίας (672.025).⁷ Στους κυριότερους προορισμούς των αιτούντων άσυλο συγκαταλέγονται η Γερμανία, η Ουγγαρία και η Σουηδία. Η Ελλάδα είναι μεν χώρα διέλευσης, αλλά σπανίως επιλέγεται για την υποβολή αίτησης ασύλου. Η δύσκολη οικονομική κατάσταση, η χρονοβόρα διαδικασία εξέτασης της αίτησης και η ανυπαρξία ουσιαστικών επιδομάτων ακόμη και μετά τη χορήγηση ασύλου από τις ελληνικές αρχές αποτρέπουν τους νεοεισερχόμενους από την υποβολή αίτησης.⁸ Παρά ταύτα, μεταξύ Ιανουαρίου και Σεπτεμβρίου 2015, υποβλήθηκαν 7.315 αιτήσεις χορήγησης ασύλου στην Ελλάδα. Το καλοκαίρι του 2015 παρατηρήθηκε μείωση του αριθμού των αιτήσεων. Τον Ιούλιο, για παράδειγμα, υποβλήθηκαν 1.250 αιτήσεις ασύλου, ενώ τον Αύγουστο μόλις 1.050. Με δεδομένη τη ραγδαία αύξηση των αφίξεων προσφύγων στην Ελλάδα, θα περίμενε κανείς το ακριβώς αντίθετο. Η διευθύντρια της ελληνικής Υπηρεσίας Ασύλου, Μαρία Σταυροπούλου, αποδίδει τη μείωση αυτή κατά πάσα πιθανότητα στην αγωνία των προσφύγων να περάσουν από την Ουγγαρία πριν αυτή κλείσει τα σύνορά της. Πιστεύει πάντως ότι, αν η Ουγγαρία και άλλες χώρες της ΕΕ διατηρήσουν τα σύνορά τους κλειστά, θα αυξηθούν οι αιτήσεις ασύλου στην Ελλάδα.⁹

Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες στην Ελλάδα τίθενται συστηματικά υπό

⁷ Arnett, George και Zapponi, Carlo (2015), Syria crisis pushes EU asylum claims past 1992 record, *The Guardian*, 15 Οκτωβρίου. Διατίθεται στη διεύθυνση: <http://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2015/oct/15/syria-crisis-pushes-eu-asylum-claims-past-1992-record>

⁸ Σύστημα ασύλου καθιερώθηκε επίσημα στην Ελλάδα για πρώτη φορά το 2011.

⁹ ΑΠΕ-ΜΠΕ (2015), Η Υπηρεσία Ασύλου αναλαμβάνει την υλοποίηση του σχεδίου μετεγκατάστασης προσφύγων, Καθημερινή, 24 Σεπτεμβρίου. Διατίθεται στη διεύθυνση: <http://www.kathimerini.gr/832160/article/epikairothta/politikh/h-yphresia-asyloy-analamvanei-thn-ylopoihshtoy-sxedioy-metegkatastashs-prosfygwn>

κράτηση. Με τον τρόπο αυτό, οι ελληνικές αρχές αποσκοπούν στο να τους πιέσουν να ενταχθούν στο πρόγραμμα εθελούσιας επιστροφής, αλλά και να ανακόψουν τη μεταναστευτική ροή. Η τακτική αυτή πάντως αποδείχθηκε ότι έχει περιορισμένη, αν όχι μηδενική, αποτελεσματικότητα. Δεν υπάρχουν επίσημα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των κρατούμενων μεταναστών και προσφύγων από τις ελληνικές αρχές. Σύμφωνα με εκτιμήσεις των Γιατρών Χωρίς Σύνορα, το 2014 ο αριθμός τους ξεπερνούσε τις 6.000, χωρίς να συνυπολογίζονται οι χιλιάδες άλλοι που κρατούνται σε αστυνομικά τμήματα σε όλη τη χώρα.¹⁰ Με δεδομένη τη ραγδαία αύξηση του αριθμού των αφίξεων φέτος, ο αριθμός των κρατουμένων ασφαλώς θα έχει αυξηθεί και αυτός.

Οι συνθήκες διαβίωσης στα κέντρα καταγραφής και κράτησης δεν πληρούν τα διεθνή πρότυπα. Χαρακτηρίζονται αντιθέτως από υπερσυνωστισμό, περιβάλλον με κακές συνθήκες υγιεινής και ανεπαρκή πρόσβαση σε τροφή και υγειονομική περίθαλψη. Με άλλα λόγια, οι άνθρωποι που διαβιούν στα κέντρα αυτά υφίστανται απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση. Η Μαριάμ, μια γυναίκα που ήρθε από τη Συρία με την οικογένειά της και περίμενε να καταγραφεί στο κέντρο καταγραφής στον Καρά Τεπέ της Λέσβου, μας είπε απελπισμένη: «Γλιτώσαμε από το θάνατο στη Συρία και τώρα φοβόμαστε ότι θα πεθάνουμε εδώ».

Παρά τις μεγάλες προσπάθειες των γιατρών, των ακτιβιστών και των εργαζομένων σε ξένους οργανισμούς αρωγής, οι ανάγκες είναι αδύνατον να καλυφθούν. Εξάλλου, «η έλλειψη διεργασιών καθιστά εξαιρετικά δυσχερή την επικοινωνία είτε για το θέμα του

ασύλου είτε για οποιοδήποτε άλλο ζήτημα».¹¹ Πολλοί μετανάστες και πρόσφυγες αισθάνονται οργισμένοι και απογοητευμένοι από τους διεθνείς οργανισμούς και τις ΜΚΟ, η προσφορά των οποίων είναι ανεπαρκής και αναποτελεσματική σε σύγκριση με την κλίμακα του φαινομένου και τις επιτακτικές ανάγκες. Ένας από τους λόγους της αναποτελεσματικότητας είναι ο εξαιρετικά μικρός αριθμός προσωπικού και εθελοντών, παντελώς δυσανάλογος σε σύγκριση με τις περιστάσεις. Ο Γιουσέφ, ένας Κούρδος πρόσφυγας από τη Συρία που περίμενε με την οικογένειά του στο κέντρο καταγραφής στον Καρά Τεπέ της Λέσβου, ήταν πολύ επικριτικός έναντι της Ελληνικής Αστυνομίας και των διεθνών οργανισμών. Μας είπε συγκεκριμένα: «Όλοι αυτοί εδώ που πάνε κι έρχονται φορώντας τις στολές του ΟΗΕ είναι σαν να μην υπάρχουν καν. Μόνο κούφια λόγια είναι».

Εκτός από τα κέντρα καταγραφής και κράτησης, σε ολόκληρη τη χώρα έχουν δημιουργηθεί αρκετά «κέντρα φιλοξενίας», που λειτουργούν με ευθύνη κυρίως μη κυβερνητικών ή εθελοντικών οργανώσεων ή και των ελληνικών αρχών. Ένα από τα πιο πρόσφατα είναι ο «ανοιχτός χώρος φιλοξενίας» στον Ελαιώνα, στην περιοχή του Βοτανικού (Αθήνα), που δημιουργήθηκε τον Αύγουστο του 2015 και μπορεί να στεγάσει περίπου 700 άτομα. Στα κέντρα αυτά παρέχονται στοιχειώδεις υπηρεσίες, όπως τρόφιμα και ρούχα, καθώς και χώροι διανυκτέρευσης και ντους. Ωστόσο, λόγω του υπερσυνωστισμού και της έλλειψης προσωπικού, συχνά ακόμη και τα κέντρα αυτά αδυνατούν να καλύψουν τις ανάγκες του συνόλου των μεταναστών και προσφύγων.

---

¹⁰ Γιατροί Χωρίς Σύνορα (2014), Αθέατος Πόνος: Αναφορά δράσης στα κέντρα κράτησης μεταναστών. Διατίθεται στη διεύθυνση: <http://www.msf.gr/publications/anafora-drasis-sta-kentra-kratisis-metanaston>

---

¹¹ Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (2015), Greece: Humanitarian Crisis on the Islands, Ιούλιος. Διατίθεται στη διεύθυνση: <https://www.hrw.org/news/2015/07/11/greece-humanitarian-crisis-islands>

Συμπέρασμα

Η κατάσταση των μεταναστών και των προσφύγων που φθάνουν στην Ελλάδα είναι όντως πολύ δύσκολη, κυρίως λόγω έλλειψης αποτελεσματικών μηχανισμών και υποδομών υποδοχής και ειδικευμένου προσωπικού. Δυστυχώς, η επόμενη μέρα μοιάζει ακόμη πιο ζοφερή για πολλούς από τους ανθρώπους αυτούς που φθάνουν στις ευρωπαϊκές ακτές για να γλιτώσουν από τη βία και την καταστολή. Τους επόμενους μήνες, λόγω της χειμερινής περιόδου, αναμένεται μείωση του αριθμού των μεταναστών και προσφύγων που θα αποπειραθούν να διασχίσουν τα σύνορα της ΕΕ. Ωστόσο, όσο συνεχίζεται η σύρραξη στη Συρία, είναι πολύ πιθανό ότι την άνοιξη του 2016 θα δούμε στα σύνορα της ΕΕ ένα ακόμη μεγαλύτερο κύμα αφίξεων και τότε ο επαναπατρισμός δεν θα αποτελεί πλέον επιλογή.

Ενώ παρατηρείται πρόοδος όσον αφορά τις «συνομιλίες», τις «διασκέψεις κορυφής» και τα «σχέδια» σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών, ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι αναζητούν απεγνωσμένα την ασφάλεια μέσα στο Φρούριο στο οποίο έχει μετατραπεί η Ευρώπη. Κατά το χρόνο της συγγραφής του άρθρου αυτού, οι ηγέτες της ΕΕ διοργάνωσαν διάσκεψη κορυφής με θέμα την προσφυγική κρίση και συμφώνησαν επί ενός σχεδίου δράσης ΕΕ-Τουρκίας¹² προκειμένου η κατάσταση να αντιμετωπιστεί με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και συντονισμό. Κεντρικός στόχος του εν λόγω σχεδίου είναι η πρόληψη των ανεξέλεγκτων μεταναστευτικών ροών από Τουρκία προς ΕΕ. Κι ενώ αυτή η πρόσφατη εξέλιξη σε επίπεδο διαπραγματεύσεων φαίνεται θετική, και βεβαίως οφείλουμε να μην χάνουμε την αισιοδοξία μας, είναι πολύ νωρίς για να εκτιμηθεί ο

πραγματικός της αντίκτυπος. Για την εφαρμογή παρόμοιων σχεδίων απαιτείται συνήθως πολύς χρόνος, κι ακόμη περισσότερος για να τελειοποιηθούν, δεδομένου ότι χρειάζονται συνεχείς αναπροσαρμογές, ιδίως στην αρχή. Εξάλλου, το γεγονός ότι στην υλοποίηση του σχεδίου εμπλέκεται μεγάλος αριθμός κρατών και οργανισμών δημιουργεί πρόσθετες καθυστερήσεις και δυσκολίες στην εφαρμογή του.

Μένει να φανεί, επομένως, ποια θα είναι τα αποτελέσματα του σχεδίου αυτού και με ποιον τρόπο θα μεταβληθούν οι σχέσεις ΕΕ-Τουρκίας. Παρά ταύτα, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Τουρκία εφαρμόζει διαφορετική πολιτική από την ΕΕ σε θέματα μεταναστών και προσφύγων. Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αν και κάποια στοιχεία του σχεδίου κρίνονται θετικά, η Τουρκία δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ασφαλής τρίτη χώρα. «Η Τουρκία διατηρεί γεωγραφικό περιορισμό στη Σύμβαση του 1951 για τους πρόσφυγες, αναγνωρίζοντας ως πρόσφυγες μόνον όσους κατάγονται από την Ευρώπη κι έτσι καθιστά αδύνατη τη χορήγηση καθεστώτος ασύλου σε Σύρους, Αφγανούς ή Ιρακινούς. Και παρά τη γενναιοδωρία με την οποία φιλοξενεί τους Σύρους σε καθεστώς προσωρινής προστασίας, η κατάσταση για τους μη Σύρους είναι πολύ πιο επισφαλής, ενώ ακόμα και η προστασία που παρέχει στους Σύρους εναπόκειται στη διακριτική της ευχέρεια και δεν συνιστά νομική της υποχρέωση».¹³

Ο βασικός λόγος για τη σημερινή κατάσταση έκτακτης ανάγκης με τους μετανάστες και τους πρόσφυγες είναι η ανυπαρξία κοινής πολιτικής της ΕΕ σε θέματα μετανάστευσης και ασύλου. Κάθε κράτος μέλος της ΕΕ είχε τη δική του

¹² Κοινό σχέδιο δράσης ΕΕ-Τουρκίας (2015). Διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/priorities/migration/docs/20151016-eu-revised-draft-action-plan_en.pdf

¹³ Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (2015), EU: Shifting Responsibility on Refugees, Asylum Seekers, <https://www.hrw.org/news/2015/10/07/eu-shifting-responsibility-refugees-asylum-seekers>

πολιτική για το θέμα, ενώ υπήρχαν χώρες όπως η Ελλάδα που δεν διέθεταν καν ολοκληρωμένη μεταναστευτική πολιτική μέχρι προσφάτως. Ως αποτέλεσμα, η Ελλάδα και η ΕΕ βρίσκονται πλέον να λαμβάνουν μέτρα εκ των υστέρων για να διαχειριστούν την κατάσταση, αντί να την έχουν προλάβει. Όσο αυτό δεν αλλάζει, η κατάσταση θα παραμένει η ίδια, αν δεν οξύνεται. Στο μεταξύ, θα συνεχίζουμε να μετράμε νεκρούς στη Μεσόγειο.

Imprint

Heinrich-Böll-Foundation Greece
Aristotelous 3 54624 Thesssaloniki Greece
T +30 2310 28 28 29 F +30 2310 28 28 32
E info@gr.boell.org | www.gr.boell.org